

BOTRYCHIUM MATRICARIIFOLIUM (RETZ.) A.
BR. EX KOCH U FLORI HRVATSKE

Mit deutscher Zusammenfassung

LJERKA MARKOVIĆ

(Institut za botaniku Sveučilišta u Zagrebu)

Primljeno 15. 10. 1974.

Početak mjeseca lipnja 1972. godine, prilikom jednog izleta na goru Medvednicu kraj Zagreba, naišla sam na nekoliko primjeraka razmjerno rijetke vrste paprati *Botrychium matricariifolium*.

Ova paprat nađena je jugoistočno od vrha Puntijarke (1023 m) na Medvednici, na nadmorskoj visini od 960 m, u jednoj svijetloj sastojini šume bukve i jele (*Fagetum croaticum abietetosum*), na smeđem kiselom tlu. Na navedenom lokalitetu raste na površini od 10 m² samo nekoliko jedinki ove zanimljive paprati.

Na području Jugoslavije vrsta *Botrychium matricariifolium* poznata je do sada samo iz sjeveroistočnog dijela Slovenije (Petkovšek 1953: 73, Mayer 1964:11, 1969:53, Mayer & Horvatić 1967:102), gdje je nađena na obroncima Grmade južno od Celja, na nadmorskoj visini od 580 m (Petkovšek 1953:73—74). Za ostale krajeve naše zemlje, koliko mi je poznato, nema podataka o nalazištima ove paprati.

Vrsta *Botrychium matricariifolium* raste u Evropi (izuzevši Sredozemlje i jugoistočni dio) i Sjevernoj Americi (Ascherson & Graebner 1896—1898:107, Rothmaler 1964:9, Bergdolt 1965:64, Mayer & Horvatić 1967:102, Garcke 1972:50 i dr.). U Evropi njezino stanište predstavljaju suhi travnjaci i svjetle šume nizinskog i montanog pojasa. Biljke rastu na kiseloj podlozi i većinom pojedinačno (Bergdolt 1965:64, Garcke 1972:50). Medvednički primjerci ove vrste u pogledu staništa sasvim se podudaraju s navedenim podacima iz literature.

Poznato je da se kod svih vrsta roda *Botrychium*, a napose kod vrste *Botrychium matricariifolium*, često javljaju različite anomalije u građi nadzemnih dijelova (Goebel 1918:1116, Bergdolt 1965:64). Bergdolt (1965:64) međutim navodi da su anomalije kod ove vrste na području srednje Evrope vrlo rijetke. Suprotno tome, istraživanja biljaka s Medvednice pokazuju da su normalno građene jedinke rijetke (sl. 1, sl. 2a, b), a većina nađenih primjeraka pokazuje anomalije u građi. One se ovdje očituju u pojavi manjeg ili većeg broja sporangija na sterilnim dijelovima listova (sl. 2c). Sterilni dijelovi listova nose na pojedinim ispercima zadnjeg reda većinom jedan, a rjeđe nekoliko sporangija.

Nalaz paprati *Botrychium matricariifolium* s Medvednice u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske predstavlja prvi nalaz ove vrste na području Hrvatske.

Literatura

- Ascherson, P. & Graebner, P., 1896—1898: Synopsis der mitteleuropäischen Flora. I. Wilhelm Engelmann, Leipzig.
- Bergdolt, E., 1965: Pteridophyta — In Hegi, G.: Illustrierte Flora von Mitteleuropa. I. Carl Hanser, München.
- Ehrendorfer, F., 1973: Liste der Gefäßpflanzen Mitteleuropas. Gustav Fischer, Stuttgart.
- Garcke, A., 1972: Illustrierte Flora. Deutschland und angrenzende Gebiete. Paul Parey, Berlin und Hamburg.
- Goebel, K., 1918: Organographie der Pflanzen. II/2. Pteridophyta. Gustav Fischer, Jena.
- Mayer, E., 1952: Seznam praprotnic in cvetnic Slovenskega ozemlja. Dela SAZU 5. Ljubljana.
- Mayer, E., 1964: Catalogus Florae Jugoslaviae. 1 (1). Pteridophyta. Cons. Acad. Sci. RPSF Jugosl. Acad. Sci. Art. Slov. Ljubljana.
- Mayer, E., 1969: Pteridophyta — In Martinčič, A. & Sušnik, F.: Mala flora Slovenije. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- Mayer, E. & Horvatić, S., 1967: Pteridophyta — In Horvatić, S.: Analitička flora Jugoslavije. 1 (1). Zagreb.
- Meyer, D. E., 1965: Ein Standort von drei *Botrychium*-Arten und *Ophioglossum* mit Prothalliumfunden am Strassenrand der Großstadt. Ber. deutsch. bot. Ges. 78, H. 9: 396—397.
- Petkovšek, V., 1953: Nekateri nove, ali redke vrste rastlin na Slovenskem. II. Biološki vestnik 2: 73—77. Ljubljana.
- Rothmaler, W., 1964: *Botrychium Swartz* — In Tutin, T. G. & al.: Flora Europaea. 1. University Press, Cambridge.

ZUSAMMENFASSUNG

BOTRYCHIUM MATRICARIIFOLIUM (RETZ.) A. BR. EX KOCH
IN DER FLORA KROATIENS

Ljerka Marković

(Botanisches Institut der Universität, Zagreb)

Im Juni 1972 wurde das *Botrychium matricariifolium* auf der Medvednica bei Zagreb (NW-Kroatien) entdeckt. Es wächst hier an einer lichten Stelle des Buchentannenwaldes (*Fagetum croaticum abietetosum*) südöstlich vom Gipfel Puntijarka (etwa 960 m ü. d. M.).

In Jugoslawien wurde diese seltene Farnart bisher nur von einem Fundort südlich von Celje in Slowenien (Petkovšek 1953:73—74) bekannt. Das *Botrychium matricariifolium* stellt also eine neue Farnart für Kroatien dar.

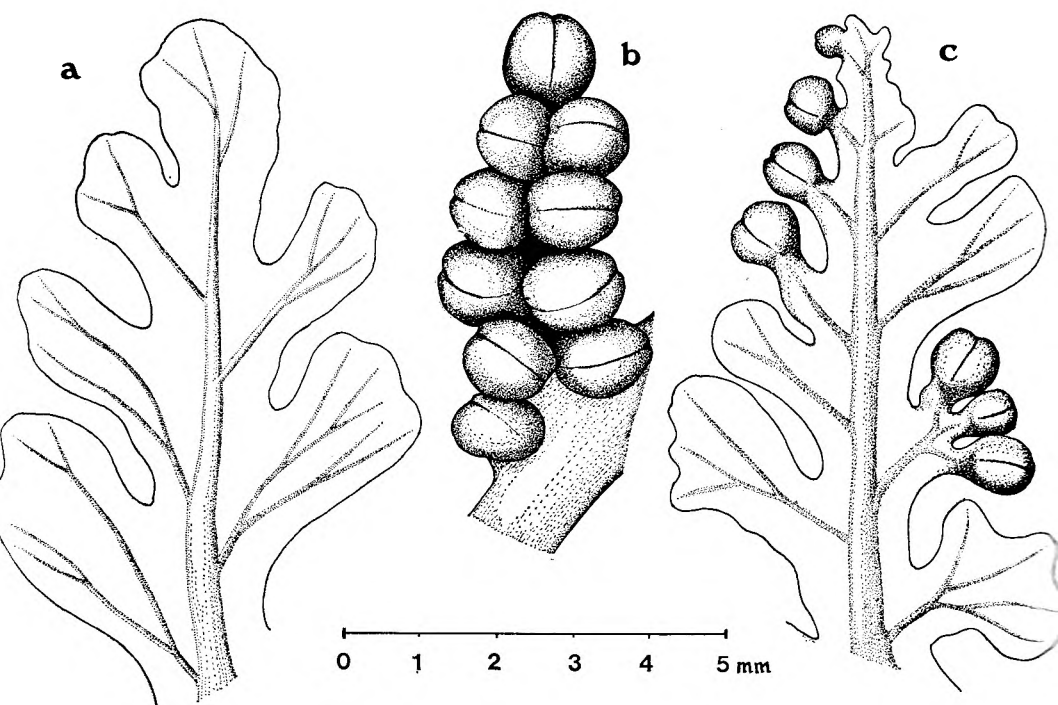
Es ist bemerkenswert, dass an den *Botrychium*-Pflanzen unseres neuen Fundorts ein normaler Bau der Blätter ziemlich selten ist (Abb. 1, 2a, b): bei der Mehrzahl der Pflanzen sind verschiedene Mißbildungen festgestellt. An einzelnen Abschnitten der normalerweise sterilen Blätter treten Sporangien auf (Abb. 2c). Nach Angaben von Bergdolt (1965:64) treten Mißbildungen beim *Botrychium matricariifolium* in Mitteleuropa nur recht selten auf.

Doc. dr. Ljerka Marković
Institut za botaniku Sveučilišta u Zagrebu
Marulićev trg 20
41000 Zagreb (Jugoslavija)

Sl. 1. *Botrychium matricariifolium* (Retz.) A. Br. ex Koch sa Medvednice kraj Zagreba

Abb. 1. *Botrychium matricariifolium* (Retz.) A. Br. ex Koch von Medvednica bei Zagreb

- Sl. 2. *Botrychium matricariifolium* (Retz.) A. Br. ex Koch
 a — isperak sterilnog dijela lista
 b — isperak fertilnog dijela lista
 c — anomalna pojava sporangija na sterilnom dijelu lista

- Abb. 2. *Botrychium matricariifolium* (Retz.) A. Br. ex Koch
 a — Fieder des sterilen Blatteiles
 b — Fieder des fertilen Blatteiles
 c — Anomale Sporangienbildung am sterilen Blatteil